

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
«ХАРЬКОВСКИЙ ПОЛИТЕХНИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ»

**ПЕРЕЯСЛАВСКАЯ РАДА:
ЕЕ ИСТОРИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ
И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
ВОСТОЧНО-СЛАВЯНСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ**

Сборник научных трудов

По материалам
III Международной научно-практической конференции
18–19 декабря 2008 года

Под редакцией доктора педагогических наук, профессора *А. Г. Романовского*,
кандидата психологических наук *Ю. И. Панфилова*

Харьков НТУ «ХПИ» 2009

ББК 63.3:66.2

П 27

УДК 94(477) "312"

Рецензенти: С. О. Завітний, доктор філософських наук, професор;
О. Ю. Панфілов, доктор філософських наук, доцент

Друкується за рішенням Вченої ради Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут» (протокол № 2 від 27 лютого 2009 р.)

Розглянуто сучасні підходи до оцінки історичних подій 355-річної давнини. Проаналізовано спільність культурно-історичних коренів україно-російських відносин у соціально-економічній, політичній, духовній сферах і психолого-педагогічні аспекти взаємодії української та російської культур. У полі зору проблеми співпраці в галузі науки і освіти в умовах глобалізації; політико-правові та економічні особливості розвитку україно-російських відносин в умовах трансформації сучасного суспільства. Запропоновано шляхи подальшого розвитку взаємозв'язків і взаємодії між слов'янськими народами.

Переяславская рада: ее историческое значение и перспективы развития
П 27 Восточно-славянской цивилизации: сб. науч. трудов: по материалам III Междунар.
науч.-практ. конф. 18-19 декабря 2008 г. / под ред. А. Г. Романовского,
Ю. И. Панфилова – Харьков: НТУ «ХПИ», 2009. – 540 с.

ISBN 978-966-593-766-1

Рассмотрены современные подходы к оценке исторических событий 355-летней давности. Анализируется общность культурно-исторических корней украинно-российских отношений в социально-экономической, политической, духовной сферах и психолого-педагогические аспекты взаимодействия украинской и российской культур. В центре внимания проблемы сотрудничества в области науки и образования в условиях глобализации; политико-правовые и экономические особенности развития украинно-российских отношений в условиях трансформации современного общества. Предложены пути дальнейшего развития взаимосвязей и взаимодействия между славянскими народами.

Адресовано научным сотрудникам, педагогам, аспирантам, всем тем кто занимается исследованием истории взаимоотношений Украины и России в социально-экономической и духовно-культурной сферах.

ББК 63.3:66.2

ISBN 978-966-593-766-1

© Національний технічний університет «ХПІ», 2009

Иванова О. А.

Материальное стимулирование оборотных средств
в системе логистических решений 137

Івашенко М. В., Ісаян А. М.

Інституціональне дослідження руху російських інвестицій в українську економіку
в умовах сучасних кризових явищ 140

Капинос Р. В.

Качество налогового менеджмента в аграрной сфере – важнейшее условие
минимизации последствий мирового финансового кризиса в Украине 144

Косенко А. В.

Розвиток середньовагового методу вартісної оцінки об'єктів
інтелектуальної власності 148

Косенко О. П.

Методичні рекомендації зі статичної оцінки інноваційного
потенціалу підприємства 152

Кузьменко О. В.

Особисті немайнові блага фізичної особи як об'єкт дослідження
в українській та російській цивілістиці 157

Максименко Я. А., Побережный Д. О.

Украина в процессах международного движения капитала:
проблемы и пути решения 161

Надьон Г. О.

Глобалізаційний вимір розвитку національної економіки та її положення у
світогосподарській системі 165

Попадинець О. В.

Скорочення трансакційних витрат кредитування за умов світової
кредитної кризи 170

Решетняк Н. Б., Серикова В. В.

Влияние глобального экономического кризиса на инвестиционные процессы
в Украине и России 177

Рябова Т. В., Крижановська М. О.

Сучасні міграційні тенденції в Україні та в Росії 183

Соколенко Т. М.

Корпоративна культура підприємства 189

Самофалова М. О.

Економічні відносини держави та православної церкви в Україні під час та після
Переяславської Ради в публікаціях міжвоєнного періоду 195

Сущенко О. А.

Формування та розвиток регіональних кластерів в умовах глобальної конкуренції 199

Ус Т. В.

Інтеграція економік країн світового господарства: проблеми та протиріччя 204

Шалімова Л. М., Тригуб В. О.

Вектор зовнішньоекономічної політики України: вибір пріоритетів 208

Шибяева Н. В.

Методологические основы исследования национальной экономики 210

Шкодін І. В.

Вплив фінансової кризи на фондовий ринок України 215

соби оперативного характеру (хоча вони є способами юридичного впливу, але застосовуються самою уповноваженою особою – відмова від прийняття простроченого виконання); правоохоронні способи державно-примусового характеру, які застосовують державні або громадські органи, що розглядають спір. До останньої групи способів відносяться цивільно-правові санкції як прояв цивільно-правової відповідальності та інші способи державно-примусового характеру.

Українські та російські науковці вказують, що особисті немайнові права не можуть охоронятися за допомогою універсальних способів захисту. Велика увага проблемі способів захисту особистих немайнових відносин приділялася вченими у 60–70 рр. XX ст. У цей період розроблявся досить широкий перелік цивільно-правових способів. Так, С.М. Братусь до зазначеного переліку відносив: право вимагати визнання особистого немайнового права, якщо воно порушено або будь-ким оспорується; право вимагати припинення дій, що порушують особисте право; право вимагати вчинення позитивних дій, спрямованих на усунення наслідків порушення і які забезпечують відновлення порушеного права [2, 86]. Л.О. Красавчикова серед названих способів виокремлювала: визнання права; відновлення становища, що існувало до порушення права; припинення дій, які порушують право; припинення і зміну правовідношення [4, 52]. Крім викладених способів в науці цивільного права розроблені й нетипові способи захисту особистих прав: відшкодування заподіяної шкоди і самостійний захист своїх особистих прав у випадках, передбачених законом.

Список літератури: 1. Баршевский М. Ю. Наследственное право. – М.: Статут, 1996. 2. Братусь С. Н. Предмет и система советского гражданского права. – М.: Госюриздат, 1962. 3. Загальна теорія цивільного права. – К., 1992. 4. Красавчикова Л. О. Гражданско-правовая охрана личной жизни советских граждан: дис. канд. юрид. наук. – Свердловск, 1979. 5. Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права. – М.: Статут, 1998. 6. Синайский В. И. Русское гражданское право. – М.: Статут, 2002. 7. Цивільне право України : підручник / ред. В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. Т. 1. – К.: Юрінком Інтер, 2004.

*Максименко Я. А., Побережний Д. О.,
г. Харьков, Украина*

УКРАИНА В ПРОЦЕССАХ МЕЖДУНАРОДНОГО ДВИЖЕНИЯ КАПИТАЛА: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

Вовлеченность Украины в процессы международного движения капитала, а также анализ проблем и направлений их преодоления в настоящее время является важной задачей для государства. Привлечение дополнительных инвестиций в Украину имеет очень важное значение для развития национальной экономики. Прямые иностранные инвестиции будут способствовать: увеличению количества технологий и повышению технологического уровня производства; распространению прогрессивных форм менеджмента, которые для Украины являются новыми, а для фирм – инвесторов повсе-

дневными; увеличению эффективности производства благодаря замене устаревшего оборудования; увеличению количества рабочих мест; стабилизации экономики и др.

Проблемам международного движения капитала и, в частности, прямых иностранных инвестиций посвящены работы Д. Даннинга, Ч. Киндлбергера, А. Рагмана, С. Хаймера и др. В настоящее время данную проблему исследуют З. Борисенко, Ф. Губайдуллина, Л. Дидковская, И. Лукинов, О. Носова и др. Однако, несмотря на существующие публикации, вопрос об участии Украины в процессах международного перемещения капитала остается открытым.

Целью данной статьи является определение места Украины в процессах международного перемещения капитала, выявление основных проблем и путей их решения.

В последнее время в экономику Украины наблюдается значительный рост прямых иностранных инвестиций. Это подтверждают данные, приведенные на рис. 1.

При сравнении статистических данных за январь–сентябрь 2007 и 2008 гг. было выявлено, что прирост совокупного объема иностранного капитала в экономике Украины за 2008 г. на 54,2 % больше прироста за соответствующий период предыдущего года.

С января по сентябрь 2008 г. в экономику Украины иностранными инвесторами вложено 8524,3 млн дол. США прямых инвестиций, в т.ч. из стран ЕС поступило 7093,7 млн дол. (83,2 % общего объема), из стран СНГ – 711,8 млн дол. (8,4 %), из других стран мира – 718,8 млн дол. (8,4 %). В то же время нерезидентами изъят капитал на сумму 659,4 млн дол. В целом прирост совокупного объема иностранного капитала в экономике страны, с учетом его переоценки, потерь, курсового различия и т.п., за январь–сентябрь 2008 г. составил 8079,4 млн дол. Более всего в январе–сентябре 2008 года возросли объемы капитала из Кипра – на 2587,6 млн дол., Германии – на 908,6 млн дол., Нидерландов – на 744,9 млн дол., Италии – на 737,4 млн дол., Российской Федерации – на 635,0 млн дол. и Австрии – на 497,5 млн дол. Продолжают наращивать свой капитал инвесторы из Объединенного Королевства (прирост капитала составил 353,7 млн дол.), Греции (306,7 млн дол.), Швеции (273,6 млн дол.), Франции (221,3 млн дол.), Виргинских Островов, Британских (182,5 млн дол.) и Венгрии (121,3 млн дол.) [5].

Прямые иностранные инвестиции в экономику Украины

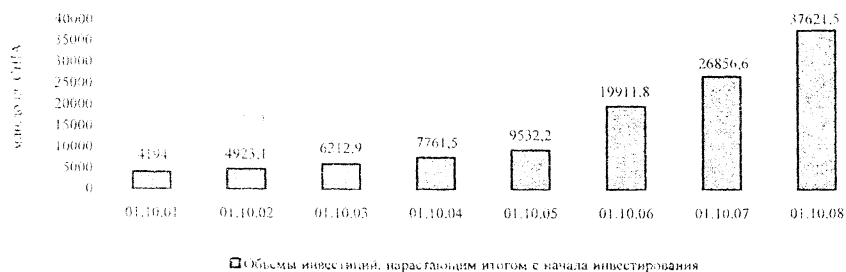

Рисунок 1 – Диаграмма прямых иностранных инвестиций в экономику Украины.

Таким образом, приведенные данные свидетельствуют о том, что за последние несколько лет произошло существенное увеличение прямых иностранных инвестиций в экономику Украины. Это связано с улучшением инвестиционного климата Украины и созданием благоприятных условий для вложения денежных средств в экономику страны иностранными инвесторами. Это обусловлено следующими причинами: рост ВВП; уверенное наращивание объемов промышленного производства; увеличение платежеспособности внутреннего рынка; упрощение таможенного и налогового законодательства; повышение депозитных ставок банков по вкладам.

Однако, в результате мирового финансового кризиса, в третьем квартале года наблюдается спад темпов прироста прямых иностранных инвестиций в экономику Украины в 3 раза, по сравнению со вторым кварталом 2008 года [3].

Объем прямых инвестиций из Украины в экономику стран мира на 1 октября 2007 года составил 862,1 млн дол., а на 1 октября 2008 г. объем прямых инвестиций из Украины уже составил 6218,6 млн дол., в т.ч. в страны ЕС – 5950,6 млн дол. (95,7 % общего объема), в страны СНГ – 216,3 млн дол. (3,5 %), в другие страны мира – 51,7 млн дол. (0,8 %) [5].

Можно выделить следующие причины вывоза капитала из страны: политическая нестабильность; высокая налоговая база; недостаточное развитие рыночной инфраструктуры; отсутствие эффективных механизмов обеспечения безопасности бизнеса, особенно малого и среднего предпринимательства [1].

Таким образом, приток и отток капитала существенно зависит от инвестиционного климата.

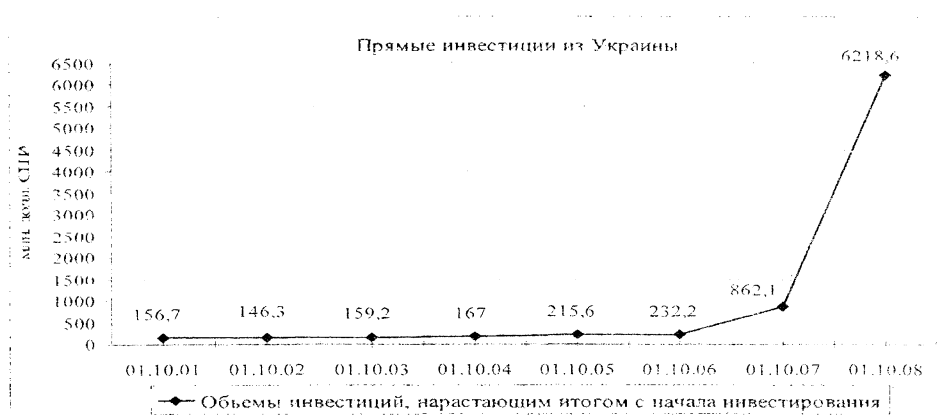

Рисунок 2 – Диаграмма прямых инвестиций из Украины

По оценкам экспертов Украинско-Европейского консультативного Центра, из 6 групп факторов, которые определяют инвестиционный климат (политические, правовые, экономические, социальные, экологические, геополитические), высокую оценку имеют лишь социальные факторы (профессиональная подготовка и квалификация украинского персонала) и географическое расположение страны. Привлекательным для

иностранных инвесторов есть также вместительный внутренний рынок, мощный научно-технический потенциал. Другие факторы имеют или низкую положительную (политические), или отрицательную оценку. Прежде всего это политическая и экономическая нестабильность, постоянное изменение "правил игры" и законодательства относительно иностранных инвестиций; недостаточная защищенность прав собственников, неразвитость инфраструктуры украинского рынка, некомпетентность чиновников и т.п. На инвестиционную привлекательность Украины и её отдельных регионов для иностранных инвесторов негативно влияет также имидж как страны с высоким уровнем коррумпированности.

Выводы упомянутой экспертной группы подтверждаются результатами опроса, проведенного Институтом Адама Смита в 2007 г. среди 250 иностранных и украинских компаний. Основными факторами, которые сдерживают наращивание темпов прироста, как прямых иностранных инвестиций, так и прирост внутренних инвестиций в Украину, 38 % опрошенных респондентов считают слабую правовую базу, 36 % – коррупцию, 6 % – бюрократию, 6 % – протекционизм в пользу местных игроков, 5 % – недостаточно развитую инфраструктуру, 5 % – неразвитые финансовые рынки [2].

Осознавая важность улучшения инвестиционного климата в Украине, главной задачей на краткосрочную перспективу является усовершенствование необходимой правовой и организационной базы для повышения дееспособности механизмов обеспечения благоприятного инвестиционного климата и формирования основы сохранения и повышения конкурентоспособности отечественной экономики. Для этого необходимо осуществить ряд первоочередных мероприятий по формированию единых стратегических целей и последовательности экономических реформ, обеспечения неизменности и гарантии защиты прав и свобод инвестора [3].

Однако для решения указанных проблем создание четкой законодательной базы недостаточно. Необходимо решить ещё ряд важных вопросов, среди которых можно выделить такие, как создание и функционирование инвестиционного рынка на основах, максимально приближенных к правовым нормам Европейского Союза, усовершенствование режима регистрации иностранных инвестиций, содействие государства формированию инструментов развития инвестиционной деятельности предприятий и инвестиционного кредитования, развитие инфраструктуры, привлечение дополнительных финансовых ресурсов для реализации инвестиционных проектов, стабилизация политической обстановки в стране.

Инвестиционная деятельность государства является одним из важных инструментов экономической политики, и поэтому её уровень развития существенно влияет на экономику в целом. Анализируя сегодняшнюю вовлеченность Украины в процессы международного движения капитала можно выделить как сильные, так и слабые стороны данного процесса. К слабым сторонам можно отнести то, что развитие и становление инвестиционной деятельности в Украине проходит только этап становления, вследствие чего в стране существуют серьезные проблемы. Однако, несмотря на отрицательные стороны данного процесса, в Украине он имеет серьезный характер: заключено множество взаимовыгодных сделок с различными странами мира, приняты и начинают воплощаться в жизнь законы, направленные на улучшение сотрудничества с иностранными инвесторами, развитие системы рынков и рыночных инструментов и т.п. И как

результат серйозности подходу к решению возникших проблем, согласно прогнозам ООН Украина вошла в список 20 стран мира, которые в 2009 году станут самыми большими реципиентами прямых иностранных инвестиций [3].

Список литературы: 1. Артеменко А.С. Украина – Германия: возможности и шансы инвестиционного сотрудничества [Электронный ресурс] // Зеркало недели. – 2003. – № 44. – Режим доступа к журналу: <http://www.zn.ua>. 2. Бутко М.П., Зеленська О., Кравченко Н.О. Залучення інвестицій зовнішньоекономічної діяльності в Україну: сучасний стан і перспективи // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 17. – с. 3–7. 3. Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс] / Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності // Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу до веб-сайту: <http://me.kmu.gov.ua>. 4. Криховецький І.З. Значення інвестицій у розвитку економіки України на сучасному етапі державотворення // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 22. – с. 17–19. 5. Осауленко О.Г. Експрес-випуск «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності у січні–вересні 2008 року» // Державний комітет статистики України. – 2008. – № 269. – с. 1–4. 6. Федоренко В.Г., Остапчук О.Л., Пінчук Ю.Б. Міжнародне економічне співробітництво в інвестиційній сфері // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 17. – с. 10–12.

*Надьон Г. О.,
м. Луганськ, Україна*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЇЇ ПОЛОЖЕННЯ У СВІТОГОСПОДАРСЬКІЙ СИСТЕМІ

Постановка проблеми. В останні десятиріччя все більше посилюється процес глобалізації світового господарства, який перетворює його у відносно єдиний економічний простір, глобальний світовий ринок товарів та послуг, факторів виробництва й знань. Відповідно до цього показником самовизначення держави у світі є його положення та роль у системі світогосподарських відносин. При цьому все більшого значення набуває суперечливо наростаючий вплив глобалізації, на тлі якого активно відбувається посилення взаємовпливу і взаємозалежності різних факторів і сфер економіки у сфері світогосподарських відносин. Результатом цього виступає трансформація світового економічного порядку, зокрема модифікація просторової та суб'єктної структури геоekonomіки та взаємозв'язків між її елементами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку національної економіки у системі світового господарства та проблематика зростання глобалізаційних впливів, що призводить до формування нових тенденцій у світовому господарстві, є предметом дослідження значної кількості як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Так, слід відзначити дослідження у цій сфері таких вчених, як Дж. Стигліц, П. Хаггет, Р. Фіндлі, М. Уотерс, М. Портер, О. Білорус, В. Новицький, М. Долішній, Л. Яремко. Однак, незважаючи на значну кількість праць, присвячених проблемам впливу глобалізації на розвиток національної економіки, ці питання є ще недостатньо дослідженими та потребують додаткової уваги.

Наукове видання

**ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА: ЇЇ ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СХІДНО-СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ**

Збірник наукових праць

За матеріалами

III Міжнародної науково-практичної конференції

18–19 грудня 2008 року

Відповідальний за випуск канд. психол. наук, доц. *Ю. І. Панфілов*

Комп'ютерна верстка та технічне редагування *І. М. Лаутар*

В авторській редакції

Підп. до друку 15.10.09 р. Формат 70 × 100 1/16. Папір офсетний.

RISO-Друк. Гарнітура Times. Умов. друк. 43,5 арк.

Наклад 300 прим. 1-завод 1–150. Зам. № 290. Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ “ХП”.

Свідцтво про державну реєстрацію ДК № 116 від 10.07.2000 р.

НТУ “ХП”, 61002, Харків-2, вул. Фрунзе, 21

Друкарня НТУ “ХП”, 61002, Харків, вул. Фрунзе, 21